

248 § Helsingin seurakuntayhtymän vuoden 2021 talousarvioehdotuksen ja vuosien 2021-2023 toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksen hyväksyminen

Päätösehdotus

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää

- 1) hyväksyä lausunnoille lähetettäväksi seurakuntayhtymän vuoden 2021 talousarvioehdotuksen sekä vuosien 2021-2023 toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksen,
- 2) pyytää ehdotuksesta seurakuntaneuvostojen ja yhteistyötoimikunnan lausunnot 6.11.2020 mennessä. Lausunnoissa pyydetään erityisesti kiinnittämään huomiota tulevaisuuden talouskehitykseen varautumiseen, henkilötöyvuosikiintiön edellyttämään henkilöstön vähentämistavoitteeseen ja sen toteuttamismahdollisuuksiin sekä toimitilojen ja toimitilakustannusten vähentämismahdollisuuksiin.
- 3) pyytää yhteisen seurakuntatyön osastolta talouden tasapainottamissuunnitelman 6.11.2020 mennessä vuodelle 2021 kertyväksi suunnitellun alijäämän kattamiseksi vuosina 2022-2023 ja
- 4) käsitellä lausunnot ja tasapainottamissuunnitelman kokouksessaan 26.11.2020.

Käsittely

Hallintojohtaja Juha Tuohimäki selosti asiaa.

Merkittiin, että pöydille jaettiin täydennys liitteeseen 12.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Seurakunnan talousarvion laatimista koskevat säännökset on koottu kirkkojärjestyksen 15. lukuun, missä säädetään myös vuotta pidemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnittelusta. Jokaista varainhoitovuotta varten on seurakuntayhtymälle viimeistään edellisen vuoden joulukuussa hyväksyttävä talousarvio. Varainhoitovuosi on kalenterivuosi. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä yhteisen kirkkovaltuuston on hyväksyttävä myös vähintään kolmea vuotta koskeva toiminta- ja taloussuunnitelma.

Talousarvioon otetaan tehtävien hoitamisen ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarvioina verotulot, toimintatuotot sekä muut tuotot. Sen lisäksi siinä on osoitettava, miten seurakunnan ra-

hoitustarve katetaan. Talousarviossa on käyttötalousosa, tuloslaskelmaosa, investointiosa ja rahoitusosa.

Esitys vuoden 2021 talousarvioksi ja vuosien 2021–2023 toiminta- ja taloussuunnitelmaksi on liitteenä.

Käyttötalousosa

Talousarvion käyttötalousosassa asetetaan toiminnalliset tavoitteet ja myönnetään määrärahat niiden toteuttamiseksi. Käyttötalousosa sisältää yhteisen hallinnon, seurakunnallisen toiminnan (seurakunnat), yhteisten seurakunnallisten tehtävien (yhteisen seurakuntatyön osasto, viestintä, mediatoimitus, avustukset), ympäristö- ja hautaus-toimen sekä kiinteistötoimen toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseen varatut määrärahat. Seurakuntien ja yhteisten palveluiden osastojen määrärahoja on vähennetty vuoden 2020 talousarvioon nähden - 1,5 %. Tässä ei ole otettu huomioon seurakuntien vuonna 2020 saamaa kehittämis- ja sopeuttamismäärärahaa eikä edellisten vuosien määrärahojen säästöjä. Vuoden 2021 talousarvion käyttötalousosassa on peruskorjausmenojen 3,9 milj. euron siirto investoinneista kiinteistötoimen käyttötalouteen, suunnitteluvuosille 2022 ja 2023 käyttötalouteen siirto ennakoidaan olevan 3 milj. euroa/vuosi.

Seurakunnallisen toiminnan määräraha on jaettu seurakunnille yhteisen kirkkovaltuuston 12.11.2009 vahvistamien jakoperusteiden mukaisesti.

Seurakunnilla ja yhteisillä seurakunnallisilla tehtävillä oli tilinpäätöksessä 2019 yhteensä säästöjä 11,9 milj. euroa. Näitä suunnitellaan käytettävän vuonna 2020 yhteensä 4,7 milj. euroa ja myös vuonna 2021 yhteensä 4,7 milj. euroa. Käyttö tapahtuu kehysmäärärahan lisäksi ja lisää toimintamenoja ja näin ollen myös toimintakatteen (toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksen) alijäämää sekä koko tilikauden alijäämää.

Toimintakulujen ja tuottojen erotus eli toimintakate oli vuoden 2019 tilinpäätöksessä -83,6 milj. euroa. Vuoden 2020 talousarviossa toimintakate on -91,2 milj. euroa. Vuoden 2021 talousarvioehdotuksen mukaan toimintakate on -87,2 milj. euroa. Toimintakatteen alijäämän kasvu johtuu kertyneiden säästöjen käytöstä seurakunnissa ja yhteisissä seurakunnallisissa tehtävissä ennen muuta määräaikaisiin palkkauksiin sekä palveluiden ostoihin. Toimintakatteen alijäämän kasvuun vaikuttaa osaltaan myös kiinteistötoimen peruskorjausmenojen käyttötalouteen siirron kasvu 0,9 milj. eurolla.

Suunnittelukauden 2022-23 aikana toimintamenojen määrän tavoitetaso päätetään vuosittain talousarviokehityksen antamisen yhteydessä.

Suunnittelukaudelle kehyslaskelmissa esitetty toimintakate ei sisällä mahdollista säästöjen käyttöä. Seurakunnilla ja yhteisillä seurakunnallisilla tehtävillä on vuosien 2020 ja 2021 ennakoitujen säästöjen käytön toteutuessa jäljellä vuoden 2022 alussa säästöjä vielä yhteensä 2,5 milj. euroa.

Yhteisen seurakuntatyön osaston talousarvio ylittää annetun talousarviokehityksen 1,6 milj. eurolla. Talousarviokehityksen ylitys johtuu muun muassa Varustamojen toiminnan käynnistämisestä, organisaatiouudis-

tuksen aiheuttamasta palkkamenojen noususta sekä siitä, että henkilöstömenojen vähentäminen ei ole onnistunut talousarviokehityksen edellyttämällä tavalla.

Yhteisen kirkkoneuvoston antaman talousarvion laatimisohjeen mukaan, mikäli laadittu talousarvio ylittää kehityksen säästöt huomioiden, esitetään tasapainotussuunnitelma toiminta- ja taloussuunnitelmalomakkeen kohdassa ”selvitys poikkeuksista talousarvioesitykseen”. Mikäli alijäämä on yli neljä prosenttia, sen kattamisesta on tehtävä erillinen suunnitelma. Yhteisen seurakuntatyön osaston alijäämä edellyttää talouden tasapainottamissuunnitelman laatimista. Osastoa pyydetään laatimaan talouden tasapainottamissuunnitelma 6.11.2020 mennessä siten, että siinä esitetään konkreettiset toimenpiteet miten vuodelle 2021 kertyväksi arvioitu alijäämä katetaan suunnitelmavuosina 2022-23.

Tulolaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on käyttötalouden tuottojen ja kulujen lisäksi arviot verotuloista, rahoituseristä, käyttöomaisuuden poistoista sekä varusten ja rahastojen muutoksista. Tuloslaskelmaosa osoittaa, kuinka vuotuiset tuotot riittävät toiminnan kulujen kattamiseen, rahoituskuluihin sekä käyttöomaisuuden poistoihin.

Tuloslaskelmaosassa rahoitustuottojen ja -kulujen jälkeen muodostuu vuosikate, joka on keskeinen talouden tunnusluku. Tasapainoisessa taloudessa vuosikatteen tulisi vähintäänkin riittää käyttöomaisuuden poistoihin.

Kirkollisveron määrään vaikuttavat talouden yleisen kehityksen lisäksi veroperustemuutokset, kirkollisveroprosentin suurus ja seurakunnan jäsenten määrä ja ansiotulojen kehitys. Jäsenmäärän arvioidaan laskevan v. 2021-2023 absoluuttisesti 1,4-1,5 % vuosittain ja kirkkoon kuulumisprosenttina suhteellisesti 1,2 %-yksikköä vuosittain. Tuloveroprosentti pysyy nykyisessä 1,0 %:ssa.

Vuoden 2019 aikana toteutunut verotuksen ennakonpidätysmenettelyn muutos vaikuttaa kirkollisveron tilityksiin siten, että vertailu aiempien vuosien kehitykseen vuoden aikana vaikeutuu. Vuonna 2021 ansiotason arvioidaan kasvavan lähes kolme prosenttia. Verotuloennusteeseen vaikuttaa laskeva jäsenmäärä sekä koronaviruspandemian arvioidut taloudelliset vaikutukset.

Koronapandemian ja sen aiheuttamien toimenpiteiden talousvaikutuksia on vaikea edelleenkin arvioida. Vaikutukset esimerkiksi verotulokeräytymään tulevat viiveellä. Tässä vaiheessa arvioidaan verotulojen vähenemisen arvioituun verrattuna 5 % vuonna 2020 pandemian aiheuttamien seurausten vaikutuksesta. Vuoteen 2021 ulottuvien taloudellisten vaikutusten arvioidaan jatkuvan. Verotulojen arvioidaan kuitenkin vuonna 2021 nousevan vuoden 2020 arvioon nähden +2,1 %. Vuodesta 2022 alkaen kirkollisverojen arvioidaan vähenevän -1,5 % vuosittain talouden kasvun hidastumisen ja jäsenmäärän pienenemisen vuoksi.

Valtionrahoituksen osuuteen ei ole odotettavissa suuria muutoksia suunnittelukaudella.

Maksut kirkon keskushallinnolle on arvioitu olevan vuonna 2021 yhteensä 9,3 milj. euroa. Maksuun kirkon keskushallinnolle sisältyy keskusrahastomaksu sekä verotulojen perusteella maksettava eläkerahastomaksu. Keskusrahastomaksulla rahoitetaan kirkkohallituksen ja tuomiokapitulien toiminta sekä vähävaraisille seurakunnille maksettavat avustukset. Maksu määräytyy viimeisen vahvistetun verotuksen mukaisesti siten, että vuonna 2021 Helsingin seurakuntayhtymän osalta maksu on noin 5,2 milj. euroa. Vuoden 2013 alusta seurakunnille tuli maksettavaksi palkkaperusteisen eläkemaksun lisäksi kirkollisverotulojen perusteella määräytyvä eläkerahastomaksu. Tämän on arvioitu vuonna 2021 olevan noin 4 milj. euroa.

Vuoden 2021 talousarvioehdotus on alijäämäinen. Tulojen ja menojen erotuksen eli vuosikatteen arvioidaan olevan +1,3 milj. euroa. Vuosikatteen tulisi riittää kattamaan käyttöomaisuuden poistot. Vuoden 2021 talousarvion vuosikate ei kuitenkaan riitä käyttöomaisuuden poistoihin, joiden määräksi on arvioitu 8,6 milj. euroa. Tilikauden tulos arvioidaan olevan -7,2 milj. euroa ja alijäämä -6,7 milj. euroa.

Vuosien 2022-23 suunnitelmassa vuosikate vuodelle 2022 on 8,7 milj. euroa ja vuodelle 2023 9,1 milj. euroa. Vuosikate riittäisi näin ollen kattamaan käyttöomaisuuden poistot vuosina 2022-23. Suunnitelmassa ei kuitenkaan ole voitu ennakoita aiempien vuosien säästöjen käytön toimintakuluja lisäävää vaikutusta.

Suunnitelman sisältämä vuosikatteen kertymä edellyttää, että verotulot ja sijoitustoiminnan tuotot kehittyvät arvioidulla tavalla, ja että toimintamenojen määrä laskee. Tulojen kehitykseen sisältyy riskejä. Jäsenmäärän väheneminen vaikuttaa heikentävästi kirkollisverotulojen kehitykseen. Verotulojen kehitykseen vaikuttavat myös mahdolliset veropohjamuutokset (mm. verovähennykset) sekä työikäisen väestön määrissä ja ansiotasossa tapahtuvat muutokset. Sijoitustoiminnan tuottoihin tuo epävarmuutta osakekurssien ja korkotasojen muutokset. Kiinteistösijoitukseen liittyy epävarmuus realisoitavien kiinteistöjen hintatasosta, realisoitien aikataulusta sekä rakennuskustannusten kehityksestä.

Sijoitustoiminta ja investoinnit

Seurakuntayhtymän sijoitusten allokointi toteutetaan yhteisen kirkkoneuvoston hyväksymän sijoitustoiminnan ohjeen mukaan. Sijoitustoiminnassa käytetään eettisesti korkeatasoisia varainhoitajia ja sijoitustoiminnassa suositaan positiivisen arvottamisen vaihtoehtoa, eli vastuullisten yritysten suosimista sijoituskohteina. Yhteisen kirkkoneuvoston valitsemana asiantuntijaelimenä toimiva sijoitusneuvottelukunta on keskeisessä asemassa seurakuntayhtymän sijoitustoiminnan sekä yksittäisten sijoitusratkaisujen suunnittelussa. Sijoituspäätökset tekee hallintojohtaja yhteisen kirkkoneuvoston päättämään rajaan asti ja sen ylittävältä osin yhteinen kirkkoneuvosto. Kiinteistösijoituksista vastaa kiinteistöjohtaja ja yhteinen kirkkoneuvosto. Seurakuntayhtymän päävarain-

hoitajana toimii Jam Advisors Oy. Varainhoidon kilpailutus on käynnissä ja se saatetaan loppuun syksyn 2020 aikana.

Seurakuntayhtymän rahavarojen sijoitukset olivat 31.8.2020 yhteensä 168,9 milj. euroa. Strukturoitujen indeksilainojen määrää ollaan välttävissä markkinatilanteessa vähentämässä ja myynneistä saadut varat on väliaikaisesti sijoitettu korkorahastoihin ennen lopullista sijoitusratkaisua. Sijoitustoiminnan ohjeita ollaan päivittämässä. Salkun riskitasoa on hallittu riittävällä hajauttamisella. Ne strukturoidut sijoitukset, joissa tyypillisesti on 40-60 % suoja osakemarkkinoiden laskua vastaan, ovat varovaisuusperusteisesti mukana pääomariskillisissä sijoituksissa.

Seurakuntien ja seurakuntayhtymän käytössä olevien kaikkien tilojen korjaus- ja muutostarve muut investoinnit huomioiden johtaa siihen, että kiinteistöinvestointeja olisi tehtävä vuosittain taloussuunnitelmakaudella 2021 - 2023 yhteensä noin 37 - 53 milj. euroa, eli yhteensä noin 127 milj. euroa. Taloudellisten resurssien vähäisyyden takia talousarvion kiinteistöinvestointien vuosittainen määrä taloussuunnitelmakaudella 2021 – 2023 voi olla kuitenkin vain noin 20 – 32 milj. euroa, yhteensä noin 75 milj. euroa. Tämä investointimäärä sisältää 9,9 milj. euroa käyttötalouden kuluksi kirjattavaa osuutta.

Talousarviovuoden 2021 kiinteistöinvestointien määrä, joka sisältää käyttötalouteen kuluksi kirjattavan osuuden, on noin 32,1 milj. euroa. Tästä ylläpitoluonteisten korjausten määrä, 3,9 milj. euroa, siirretään käyttötalouden kuluksi. Henkilöstöresurssien vähyydestä johtuen kaikkia vuosille 2016 – 2019 kaikkia talousarvioon määritettyjä kiinteistöinvestointeja ei ole kyetty toteuttamaan. Tämä on lisännyt kiinteistöjen korjausvelkaa. Kiinteistötoimen investoinnit ilman käyttötalouteen siirrettävää osaa ovat 65,5 milj. euroa. Tämän lisäksi suunnittelukaudella ICT-investointeja suunnitellaan tehtäväksi 3,2 milj. euroa. Koska kaikkia tarvittavia investointeja ei voida toteuttaa, pakottaa tämä siirtämään etenkin suurten kirkkojen peruskorjausinvestointeja suunnittelukauden jälkeisille vuosille. Korjausinvestointien lykkääminen lisää entisestään Helsingin seurakuntayhtymän korjausvelan määrää. On nähtävissä, että seurakuntayhtymän varat eivät tule riittämään kaikkien rakennusten tai kaikkien kirkkojenkaan peruskorjauksiin, minkä johdosta rakennusten määrää on vähennettävä optimoimalla tilojen käyttöä ja luopumalla rakennusten käytöstä huomattavasti aiemmin suunniteltua nopeammin. Tämä tarkoittaa sitä, että myös osasta kirkkoja on luovuttava. Vuosille 2022 ja 2023 esitetyt investointimäärärahavaraukset ovat tässä vaiheessa vielä kiinteistöittäin karkeita arvioita, mutta investointien kokonaisuutta voidaan pitää hyvin suuntaa antavina ko. vuosien kokonaisinvestointitarvetta suunniteltaessa.

Kiinteistösijoitussalkun sisältöä pyritään jatkuvasti muokkaamaan siten, että ikääntyneestä, huonolla sijainnilla olevasta ja paljon peruskorjausvastuuta sisältävästä kiinteistökannasta pyritään realisoimaan jatkuvasti kiinteistökohteita. Vuosina 2021 – 2023 vuosittain myytäväksi suunniteltavien kiinteistöjen myyntitulo on 1,5 milj. euroa, taloussuunnitelmakaudella yhteensä 4,5 milj. euroa. Myynneistä ei odoteta saatavan myyntivoittoa.

Rahoitusosa

Tilinpäätöksessä 2019 likvidien kassavarojen (rahoitusomaisuusarvo-paperit sekä rahat ja pankkisaamiset) määrä oli kirjanpitoarvoin 182,7 milj. euroa. Kaudelle 2020-23 ajoittuu talousarvion ja taloussuunnitelman mukaan investointeja 94,2 milj. euroa. Suunnittelukauden 2021-23 osuus tästä on 68,7 milj. euroa. Kassavarojen arvioidaan vähenevän kaudella 2020-23 yhteensä 69 milj. euroa. Suunnittelukauden 2021-23 osuus tästä on 45,1 milj. euroa.

Liitteet

- 12 Toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotus 2021-23 ja talousarvioehdotus 2021
- 13 Töölön seurakunnan palveluhinnasto
- 14 Paavalin seurakunnan tilavuokrahinnat 9/2020 alkaen
- 15 Tuomiokirkkoseurakunnan palveluhinnasto
- 16 Kallion seurakunnan palveluhinnasto päiv 26.8.2020
- 17 Vuosaaren seurakunnan palveluhinnasto
- 18 Lehtisaaren nuorisokoti: Suunnitelma vuosille 2021-2023 säästöjen, kehittämis- ja sopeuttamismäärärahan sekä testamentti- ja lahjoitusvarojen käytöstä
- 19 Haagan srk: Suunnitelma vuosille 2021-2023 kertyneiden varojen käytöst
- 20 Yskä: suunnitelma vuosille 2021-2023 kertyneiden varojen käytöstä (1) ysk kansainvälinen työ
- 21 Vuosaaren srk: suunnitelma vuosille 2021-2023 kertyneiden varojen käytöstä
- 22 Kallion srk: suunnitelma vuosille 2021-2023 kertyneiden varojen käytöstä
- 23 Munkkiniemen srk: suunnitelma vuosille 2021-2023 kertyneiden varojen käytöstä
- 24 Paavalin srk: suunnitelma vuosien 2021-2023 säästöjen, kehittämis- ja sopeuttamismäärärahan sekä testamentti- ja lahjoitusvarojen käytöstä
- 25 Tuomiokirkkosrk: Suunnitelmalomake vuosille 2021-2023 säästöjen sekä testamenttien käyttö
- 26 Roihuvuoren srk: suunnitelma vuosille 2020-2022 kertyneiden varojen käytöstä
- 27 Töölön srk: suunnitelma vuosille 2021-2023 kertyneiden varojen käytöstä
- 28 Täydennys liitteeseen 12_talousarviokirja

